מה: מי שהוציאוהו פרק רביעי עירובין

להודיעך בחן דרבנן. ואם תאמר וליפלגו בכלים להודיעך כמו דר' יוחנן בן נורי אע"ג דליכא למימר בהן הואיל וניעור קני שביתה וכח דהתירא עדיף וי"ל הא דקנו להו שביתה לאו קולא היא אלא חומרא היא דאדרבה לרבנן דלא קנו הוי קולא דהוי כרגלי המולאן ויכול להוליכן למקום עירובו והכי מוכח בשמעתא דאין דין אדם וכלים שוין למ"ד אין קונין שביתה ולקמן נמי קרי ליה חומרא דקאמר לריכא לי אשמעינן הלכה כרבי יוחנן בן נורי ה"א דין לקולא כין לחומרא פי' קולא גבי אדם וחומרא גבי כלים:

ביום טוב הרי הן כרגלי כל אדם. פי' כאותו שחכה בהן לאשון ואם נתנן לאחר הרי הן כרגלי הראשון אבל אין נפרש דלעולם הרי הן כרגלי כל אדם שהן בידו להא בזר עולי בבל אמרינן בסמוך דהוי כרגלי הממלא אלמא כל היכא דלא קנו שביתה הרי הן כרגלי הזוכה ראשון ולקמן [דף מו.] דתניא גבי נהרות המוסכין ומעיינות הנובעין הרי הן כרגלי כל אדם ובתוספתא דמסכת ביצה [פ"ד] קתני בהדיא הרי הן כרגלי הממלא(ו) משמע דהבל אחד:

ליקנו שביתה באוקיינוס. ואפילו אם אין תחומין למעלה מי' (ז) והענין שותין מאותו שלמעלה שנבוהין מי' כיון שכל המים מתוכרין יחד משוכין כאילו מונחין באחד ולא דמו לספינה שעטה על המים וכיון דקנו שביתה באוקיינוס אע"פ שבאו למעלה מי' אין להם אלא ד' אמות דהרי הן חוץ לתחום ובעובדא דר"ג דפריך [לעיל מג.] ואי אין תחומין למעלה מי' כי לא היו בתוך התחום מאי הוי היינו משום שגם בין השמשות בשעת קניית שביתה היו למעלה מי' ולא קנו שביתה בשום מקום ולכך כשבאו בתוך י' היה להם שביתה והיה להם אלפים אמה לכל רוח:

לימא דלא כרבי אליעזר. ות"ת ולרבי יהושע נמי דאמר מן הכיפה הוא שותה ליקנו שביתה אם אי יש תחומין למעלה מי' ויש לומר אפילו יש תחומין לא איין קנין שביתה בארקיע:

איבעית אימא הוי ספק דדבריהם. אף ע"ג דהוי דבר שיש לו מתירין יאמר רב אשי כרבי שילה (דף ד'.) דדבר שיש לו מתירין (ב) אפי' באלף לא בטיל אפילו בספק דבריהם בעירוב הקילו: כל

ובלבד שלא יוצא זה מתוך שלו לתוך של חברו היו שלשה והאמצעי מובלע ביניהן הוא מותר עמהן והן מותרין עמו ושנים החיצונים אסורין זה עם זה (ג)אמר רבי שמעון למה הדבר דומה לשלש חצירות הפתוחות זו לזו (ד)ופתוחות לרשות הרבים עירבו שתים עם האמצעית היא מותרת עמהן והם מותרות עמה ושתים החיצונות אסורות זו עם זו:

גמ' בעי רבא מאי קסבר ר' יוחנן בן נורי מסבר קא סבר (ה)חפצי הפקר קונין שביתה ובדין הוא דליפלוג בכלים והא דקמיפלגי באדם להודיעך כוחן דרבנן דאע"ג דאיכא למימר הואיל וניעור קנה ישן נמי קנה קמ"ל דלא או דילמא קסבר ר' יוחנן בן נורי בעלמא חפצי הפקר אין קונין שביתה והכא היינו טעמא הואיל וניעור קנה ישן נמי קנה אמר רב יוסף ת"ש גשמים שירדו מערי"ט יש להן אלפים אמה לכל רוח בי"ט הרי הן כרגלי כל אדם אי אמרת בשלמא קסבר רבי יוחנן בן נורי חפצי הפקר קונין שביתה הא מני ר' יוחנן היא אלא אי אמרת חפצי הפקר אין קונין שביתה הא מני לא רבי יוחנן ולא רבנן יתיב אביי וקאמר לה להא שמעתא א"ל רב ספרא לאביי ודילמא (ו)בגשמים הסמוכין לעיר עסקינן ואנשי אותה העיר דעתם עיליהו אמר ליה לא ס"ד (ז)דתנן (ח)בור של יחיד כרגלי יחיד ושל אותה העיר כרגלי אותה העיר (ט)ושל עולי בבל כרגלי הממלא ותניא בור של שבטים יש להן אלפים אמה לכל רוח קשיין אהדדי אלא לאו ש"מ הא רבי יוחנן בן נורי הא רבנן כי אתא לקמיה דרב יוסף א"ל הכי קאמר רב ספרא והכי אהדדי ליה אמר ליה ואמאי לא תימא ליה מגופה אי סלקא דעתך גשמים הסמוכין לעיר עסקינן האי יש להן אלפים אמה לכל רוח הא כרגלי אנשי אותה העיר מיבעיא ליה: אמר מר ביום טוב הרי הן כרגלי אדם ואמאי ליקנו שביתה באוקיינוס לימא דלא כרבי אליעזר דאי כר' אליעזר (י)הא אמר כל העולם כולו ממי אוקיינוס הוא שותה אמר ר' יצחק הבא בעבים שנתקשרו מערב יום טוב עסקינן ודילמא הנך אזלי והנך אחריני נינהו דאית להו סימנא בגוייהו ואיבעית אימא הוי ספק דדבריהם (יא)וספק דדבריהם להקל וליקני שביתה בעבים תיפשוט מינה (יב)דאין תחומין למעלה מי' דאי יש תחומין ליקני שביתה בעבים לעולם אימא לך יש תחומין ומיא בעיבא מיבלע בליעי כל

ובלבד. שלא יפשוט זה ידו לתוך שתים המילוות שאין לו בהם כלום ויוצא לשם פתח או חפלו דתפליו כרגליו דתנן (ביצה דף ל.) הבהמה והכלים כרגלי הבעלים (ט)דכל ד' אמות דכל חד שוינהו רבנן לגביה כרשות היחיד ואסור להכניס ולהוציא ממולה להן לתוכן. ולא דמי להיה מודד ונא וכלתה מדתו בחלי העיר דתניא לעיל (דף מב:) דמותר לעלטל בכל העיר ע"י זריקה ובלבד שלא יעבור התחום כרגליו דלף ע"ג דאסור לילך מותר להוציא דהתם כולה חדא רשותא הוא ואי נמי כלתה מדתו חוץ לעיר מותר לעלטל ממון לתחומו לחוץ תחומו שתי אמות בזה ושתי אמות בזה דכולה רשות הרבים הוא דאלפים דיליה לא שוינהו רשות היחיד לגביה דהא אסור לעלטולי בהו אבל ד' אמות דיולא חוץ לתחום ודנתן את עירובו ודקונה שביתה כרגליו שוינהו רבנן לגביה כרשות היחיד ואסור להו מדרבנן לעלטל ממוכן לחוץ לחוץ: **והאמלעי מובלע ביניהם.** כ' אמותיו בתוך של זה וכ' אמותיו בתוך של זה: **מוסר.** עם כל אחד פונה לכאן ומשתמש עם זה ופונה לכאן ומשתמש עם זה: **לשלש חצירות.** זו אצל זו: **פתוחות לרשות הרבים.** דכל אחת רשות לעצמה ואין להן דריסת הרגל זו על זו דאי היו להו זו לפנים מזו אסרה פיסחים אחילונה דאפי' בפי עצמה אסורה כל אחת להשתמש: **גמ' חפצי הפקר.** כלים שאין להם בעלים ומשיכה להן במקום אחד אע"ג שלא נתכוין להן אדם להקנותן שביתה: **קונין שביתה.** במקומן ואין אדם יכול לעלטלן משם יותר מאלפים לכל רוח ואפילו עירב לגד אחד (ט): **דליפלגו בכלים.** של הפקר והאי אדם יש שלא נתכוין לשביתה בכלים של הפקר דמי: **ביום טוב.** אם ירדו גי"ט: **הרי הן כרגלי כל אדם.** שלא היתה להן שביתה בין השמשות ולכל לד שעירב האדם יכול ליטלן: **הא מני.** דקתני מערב י"ט יש להן אלפים ואינן כרגלי כל אדם אלמא חפצי הפקר קונין שביתה: **לא ס"ד.** לאוקמי טעמא משום דעת אנשי העיר אלא טעמא משום דחפצי הפקר קונין שביתה: **דתנן.** נמי בדוכתא אחריתי ומתני' קשיין אהדדי ועל כרחך חדא מייניהו מוקמא כרבי יוחנן בן נורי ותיפשוט דחפצי הפקר קונין שביתה: **כרגלי.** אותו יחיד בעל הבור ואם נקח מהם אדם אחר אין יכול להוליכן אלא למקום שזה יכול להוליכן ואם עירב הוא למזרח אין יכול זה להוליכן חוץ לעיר בלד מערב אפילו פסיעה אחת: **כרגלי אותה העיר.** אלפים לכל רוח ואם עירב זה למערב או למזרח אין יכול זה להוליכן חוץ לעיר בלד מערב אפילו פסיעה אחת: **כרגלי אותה העיר.** אלפים לכל רוח ואם עירב זה למערב או למזרח אין יכול זה להוליכן חוץ לעיר בלד מערב אפילו פסיעה אחת: **כרגלי הממלא.** דכל מילי דהפקירא מאן דמגבה ליה קני ואפילו נתן לאחרים לאחר שמילאן לגורכו הרי הן כרגליו אלמא מידי דהפקירא אין קונין שביתה: **וסניא לדך בור של שבטים.** דהיינו של עולי בבל יש להם אלפים לכל רוח אלמא קנו שביתה דאינון) כרגלי כל אדם: **כי אתא.** אביי לקמיה דרב יוסף: **יש נכן.** משמע דאינהו גופייהו קנו להו שביתה ולאו משום דעת אנשי העיר דאי משום דעת אנשי העיר הא ליתנא בני למימר הרי הן כרגלי אותה העיר דהיינו נמי אלפים לכל רוח: **ליקנו שביתה באוקיינוס.** שאמרו שם אמת והיום שאנו (ז) העבים והרי יצאו חוץ לתחום ואין להם אלא ארבע אמות: **דילמא הנך.** שראה אמת קשורות אחדו לעצמה: **והני אחריני נינהו.** ונתקשרו היום וקנו אמת שביתה באוקיינוס וליתסרו: **וליפשוט.** מדקתני במים שקנו שביתה אמת בעבים וירדו היום דמותר להוליכן כרגלי כל אדם אלמא אין איסור תחומין למעלה מעשרה: **מיבלע בליעי.** ומאן דליתנהו דמו ולא קנו להו שביתה אמת: כל

עין משפט נר מצוה

לב א מיי' פ"ה מהל' י"ט הלכה יד סמג עשין ל טיש"ע ת"ח סי' שלז סעיף יד:

לג ב מיי' שם טוש"ע שם סעיף נח:

רב נסים גאון

ראי ר' אלעזר האמר כל העולם כולו מאוקינוס הוא שותה. איתה לדר' אלעזר בהדא ברייתא הכתובה בפר' א' דמסכת תעניות תניא ר' אליעזר אומר כל העולם כולו מאוקינוס הוא שותה, שנא' ואד יעלה מן הארץ.

רבינו חננאל

בעי רבה טעמא דר' יוחנן בן נורי משום דקסבר חפצי הפקר קונין שביתה, ובדין הוא דנפלגו בעלמא בחפצי הפקר והאי דמיפלגי הכא כו'. או דילמא בעלמא סבר דחפצי הפקר אין קונין שביתה והכא היינו טעמא הואיל וניעור קנה שביתה ישן נמי קנה שביתה. ת"ש גשמים שירדו בערב יום טוב יש להם אלפים אמה לכל רוח. ביום טוב הרי הן כרגלי כל אדם. אי אמרת דסבר ר' יוחנן בן נורי דחפצי הפקר קונין שביתה, הנה גשמים שירדו (בערב שבת) [מערב יו"ט] שקנו שביתה כו' יוחנן בן נורי. אלא אי אמרת ר' יוחנן בן נורי נמי סבר חפצי הפקר אין קונין שביתה הא מתניתא מאן קתני לה. ודחי רב ספרא ואמר ודילמא בגשמים שירדו סמוך לעיר וקנו אותם אנשי העיר כו'. ודחאה רב יוסף ואמר אי הכי כרגלי (אותה) אנשי [אותה] העיר הוה ליה למימר. ואסיקנא מהא דתנן בור של עולי בבל כרגלי הממלא, ותניא אידך בור של שבטים אלפים אמה לכל רוח קשיין אהדדי. ופרקינן ברייתא לר' יוחנן בן נורי דסבר חפצי הפקר קונין שביתה, לפיכך יש להם אלפים אמה לכל רוח. מתניתין דקתני כרגלי הממלא לרבנן. ביום טוב כרגלי כל אדם. אקשינן אמאי לר' יוחנ' בן נורי ליקנו שביתה באוקיינוס, דהא א"ר אלעזר כל העולם כולו מימי אוקיינוס הוא שותה. ופריק רב יצחק בעבים שנתקשרו מערב יום טוב. כלומר כבר נעקרו המים מאוקיינוס ונבלעו בעבים וכו'.

מסורת הש"ס

א) לקמן [מו:] עת. נח., ב) [עי' תוס' לקמן מח. ד"ה יפתוחות], ג) [לעיל לח: לקמן מז: לז: ביצה לח: ע"ש בר"י], ד) ביצה לט., ה) תענית ע., ו) [מגת לד. רש"ל], ז) [לעיל מג.], ח) עי' רש"ל וריש"ל, ט) [עי' תוס' לקמן מח. ד"ה יפתוחות], ג) [לעיל לח: לקמן מז: לז: ביצה לח: ע"ש בר"י], ד) ביצה לט., ה) תענית ע., ו) [מגת לד. רש"ל], ז) [לעיל מג.], ח) עי' רש"ל וריש"ל, ט) כמ"ל: אחה, י) כמ"ל: ואינו, כ) כמ"ל: שלטוט, ל) [לפנינו הגיר' כל אדם].

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ליקנו וכו' והעבים שיתן: (ב) ד"ה ליקנו וכו' ראפי' כאלף:

גליון הש"ם

גמ' בגשמים הסמוכים לעיר. עי' לקמן דף מז ע"ב תוס' ד"ה הכלים: תוס' ד"ה ב"ש ובו' דהבל אחד. עי' לקמן דף לז ע"ב תוס' ד"ה הכא בחנית:

מוסף רש"י

חפצי הפקר. הנמלאים, קונים שביתה. והמולאן מוליכן ממקום מליאתן אלפים לכל רוח ואינו מוליכן למקום שערב שם דיש להם שביתה לעצמן (ביצה לח:). כרגלי יחיד. אין מוליכין המים אלא כרגלי בעל הבור (ביצה לט:). כרגלי אותה העיר. אלפים לכל רוח חוץ לעבריה (שם). ושל עולי בבל. העשיין לעוברי דרכים בחמנע הדרך ושאלום מי הגולה לשתות בעליהם. כרגלי הממלא. מפני שהוא הפקר והפקר נקנה בהגבהה, ואם בא אחר ישאל לו מימיו אינו מוליכן אלא כרגליו, ולית ליה לר' יוחנן דאחר חפצי הפקר קונים שביתה לעצמן במקומן, וכי תימא אם כן היה ליה למימר הרי הן כרגלי כל אדם ואמאי קתני כרגלי הממלא, קסבר יש בריה לאחמיר ואמרינן הוכרר דלהלי נברא חזי וכרשותיה קיימי (שם). ממי אוקיינוס הוא שותה. כלומר ממים של מעלה מנוח ולא ממים של מעלה (תענית ס:).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com